

Дискримінація: що варто знати

**Всі люди народжуються
вільними і рівними у
своїй гідності та правах.**

Не може бути привілеїв чи
обмежень за ознаками раси,
кольору шкіри, політичних,
релігійних та інших
переконань, статі, етнічного
та соціального походження,
майнового стану, місця
проживання, за мовними
або іншими ознаками.

Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям.

Що відноситься до поняття дискримінація?

Дискримінація — рішення, дії або бездіяльність, спрямовані на обмеження або привілеї стосовно особи та/або групи осіб за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, сімейного та майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками, якщо вони унеможливають визнання і реалізацію на рівних підставах прав і свобод людини та громадянина.

Не вважаються дискримінацією дії, які не обмежують права та свободи інших осіб і не створюють перешкод для їх реалізації, а також не надають необґрунтованих переваг особам та/або групам осіб за їх певними ознаками, стосовно яких застосовуються позитивні дії, а саме:

- спеціальний захист з боку держави окремих категорій осіб, які потребують такого захисту;
- здійснення заходів, спрямованих на збереження ідентичності окремих груп осіб, якщо такі заходи є необхідними;
- надання пільг та компенсацій окремим категоріям осіб у випадках, передбачених законом;
- встановлення державних соціальних гарантій окремим категоріям громадян;
- особливі вимоги, передбачені законом, щодо реалізації окремих прав осіб.

Форми дискримінації

- ✓ **пряма дискримінація** — рішення, дії або бездіяльність, що призводять до випадку, коли до особи та/або групи осіб за їх певними ознаками ставляться менш прихильно, ніж до інших осіб в аналогічній ситуації;
- ✓ **непряма дискримінація** — рішення, дії або бездіяльність, правові норми або критерії оцінки, умови чи практика, які формально є однаковими, але під час здійснення чи застосування яких виникають чи можуть виникнути обмеження або привілеї стосовно особи та/або групи осіб за їх певними ознаками, крім випадків, якщо такі дії або бездіяльність, правові норми або критерії оцінки, умови чи практика об'єктивно виправдані метою забезпечення рівних можливостей для окремих осіб чи груп осіб реалізовувати рівні права і свободи, надані їм [Конституцією](#) і законами України;
- ✓ **підбурювання до дискримінації** — вказівки, інструкції або заклики до дискримінації стосовно особи та/або групи осіб за їх певними ознаками;
- ✓ **утиск** — небажана для особи та/або групи осіб поведінка, метою або наслідком якої є приниження їх людської гідності за певними ознаками або створення стосовно такої особи чи групи осіб напруженої, ворожої, образливої або зневажливої атмосфери.

Хто наділений повноваженнями щодо запобігання та протидії дискримінації?

Суб'єктами, наділеними повноваженнями щодо запобігання та протидії дискримінації, є:

- ❖ Верховна Рада України;
- ❖ Уповноважений Верховної Ради України з прав людини;
- ❖ Кабінет Міністрів України;
- ❖ інші державні органи, органи місцевого самоврядування;
- ❖ громадські організації, фізичні та юридичні особи.

Які заходи здійснює Уповноважений Верховної Ради з прав людини щодо протидії дискримінації?

Такими заходами є:

- здійснює контроль за дотриманням принципу недискримінації в різних сферах суспільних відносин;
- проводить моніторинг та узагальнює результати дотримання принципу недискримінації в різних сферах суспільних відносин;
- розглядає звернення осіб та/або груп осіб з питань дискримінації;
- веде облік та узагальнює випадки дискримінації в різних сферах суспільних відносин;
- висвітлює у щорічній доповіді питання запобігання та протидії дискримінації та дотримання принципу недискримінації;
- здійснює співпрацю з міжнародними організаціями, відповідними органами зарубіжних країн з питань дотримання міжнародних стандартів недискримінації;
- здійснює інші повноваження, визначені Конституцією і законами України.

Які повноваження має Уповноважений Верховної Ради України з прав людини у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків?

- у рамках здійснення контролю за додержанням прав та свобод людини і громадянина здійснює контроль за дотриманням рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
- розглядає скарги на випадки дискримінації за ознакою статі;
- у щорічній доповіді висвітлює питання дотримання рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Чи мають право громадські організації, фізичні та юридичні особи брати участь у запобіганні та протидії дискримінації?

Так. До їх прав належать:

- брати участь у розробленні рішень, що приймаються державними органами та органами місцевого самоврядування, щодо запобігання та протидії дискримінації;
- делегувати своїх представників до складу консультативно-дорадчих органів з питань запобігання та протидії дискримінації у разі їх утворення при державних органах та органах місцевого самоврядування;
- проводити моніторинг з питань запобігання та протидії дискримінації;
- представляти в судах інтереси осіб та/або груп осіб, стосовно яких було застосовано дискримінацію;
- проводити громадську антидискримінаційну експертизу проектів нормативно-правових актів;
- провадити іншу діяльність відповідно до законодавства з питань дотримання принципу недискримінації.

***Куди звертатися у
разі застосування
до особи
дискримінації?***

Особа, яка вважає, що стосовно неї було застосовано дискримінацію, має право звернутися із скаргою до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та/або до суду.

***Чи може
відшкодуватися
школа особі, щодо
якої було
застосовано
дискримінацію?***

Так. Така особа має право на відшкодування матеріальної та моральної шкоди, завданих їй унаслідок дискримінації, яка визначається законом.

Нормативні документи, які можуть бути корисними щодо застосування до особи дискримінації

- **Конституція України:** <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
- **Закон України** «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>
- **Закон України** «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>
- **Загальна декларація прав людини:** http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015

Друкується за посиланням: http://www.i-law.kiev.ua/дискримінація-що_варто_знати/